

Аналітичний огляд якісного стану масивів поверхневих вод суббасейну річки Прип'ять та середнього Дніпра у межах Житомирської області за листопад 2023 року

Об'єкти, створи і періодичність відбору проб в суббасейні Прип'яті та середнього Дніпра у межах Житомирської області на 2023 рік визначені «Програмою державного моніторингу вод (в частині діагностичного та операційного моніторингу поверхневих вод)» (далі-Програма), затвердженою наказом Міндовкілля від 17.01.2023 № 27 та «Порядком здійснення державного моніторингу вод», затвердженого наказом Держводагентства України від 25.01.2023 № 18.

Моніторинг масивів поверхневих вод в суббасейні Прип'яті проводиться **на 40 пунктах спостережень**, із них:

11- операційний моніторинг, у т.ч. 4 - поверхневі водозабори, які є джерелами питного водопостачання та 7 - транскордонні водотоки;

27 - діагностичний моніторинг;

2- дослідницький моніторинг.

Суббасейн Прип'яті

Загалом у листопаді відібрано 36 проб при плані - 40 (90 %), із них: 4- питні водозабори та 6- транскордонні водотоки, виконано 200 вимірювань фізико-хімічних показників якості і властивостей поверхневих вод, при плані 220.

Не здійснює відбір 4-х проб МОЗМ дніпровських водосховищ у зв'язку з небезпекою мінування території у період минулих бойових дій на пунктах моніторингу:

- р. Прип'ять, 60 км, кордон з Білоруссю, с. Довляди;

- р. Прип'ять, м. Прип'ять;

- р. Прип'ять, м. Чорнобиль;

- р. Уж, перед впадінням в р. Прип'ять, вплив дифузних джерел забруднення.

В цілому значення більшості показників якості масивів поверхневих вод в суббасейні Прип'яті на питних водозаборах та транскордонних водотоках знаходиться значно нижче ГДК для водойм госпитного та рибогосподарського водокористування.

Аналіз стану МПВ за фізико-хімічними показниками:

Транскордонні ділянки водотоків:

ОРГАНІЧНІ ПОКАЗНИКИ

●БСК₅ (норма - 3,0 мгО₂/дм³)

мінімальне значення – 3,06 мгО₂/дм³ р. Стир, с. Зарічне

максимальне значення – 3,76 мгО₂/дм³ р. Льва, с. Переброди; 3,61 мгО₂/дм³ р.

Горинь с. Висоцьк; 3,60 мгО₂/дм³ р. Уборть, с. Рудня Хочинська та 3,44 мгО₂/дм³ р.

Ствига, с. Познань

●ХСК (норма - 50 мг О/дм³)

мінімальне значення – 24,51 мгО/дм³ р. Стир, с. Зарічне

максимальне значення – 34,08 мгО/дм³ р. Уборть, с. Рудня Хочинська

БІОГЕННІ ПОКАЗНИКИ

● амоній іони (норма – 0,5 мг/дм³) – в межах від 0,270 мг/дм³ р. Уборть,

с. Рудня Хочинська до 1,010 мг/дм³ р. Льва, с. Переброди

● фосфат-іони (норма – 2,15 мг/дм³) – в межах від 0,016 р. Льва, с. Переброди до 0,188 мг/дм³ р. Ствига, с. Познань

● нітрат-іони (норма – 40 мг/дм³) – в межах від 0,84 р. Горинь, с. Висоцьк до 1,33 мг/дм³ р. Уборть, с. Рудня Хочинська

● нітриг-іони (норма – 0,08 мг/дм³) – в межах від 0,032 р. Льва, с. Переброди до 0,117 мг/дм³ р. Ствига, с. Познань

- сухий залишок (норма – 1000 мг/дм³) – в межах від 198 р. Уборть, с. Рудня Хочинська до 282 мг/дм³ р. Льва, с. Переброди.

НЕБЕЗПЕЧНІ РЕЧОВИНИ:

- залізо загальне (норма - 0,1 мг/дм³) зафіксовано **перевищення**:

- 0,792 мг/дм³ р. Уборть, с. Рудня Хочинська;
- 0,434 мг/дм³ р. Льва, с. Переброди;
- 0,347 мг/дм³ р. Ствига, с. Познань;
- 0,272 мг/дм³ р. Горинь, с. Висоцьк;
- 0,262 мг/дм³ р. Прип'ять, с. Сенчиці;
- 0,251 мг/дм³ р. Стир, с. Зарічне.

- марганець (норма - 0,01 мг/дм³) – зафіксовано **перевищення**

- 0,105 мг/дм³ р. Уборть, с. Рудня Хочинська.

Питні водозабори:

ОРГАНІЧНЕ ЗАБРУДНЕННЯ:

- ХСК (норма - 50,0 мгО/дм³)

мінімальне значення – 28,85 мгО/дм³ р. Случ, Чернелівське вдсх., питний в/з м. Хмельницький;

максимальне значення – 36,35 мгО/дм³ р. Случ, питний в/з м. Звягель

- БСК₅ (норма - 3,0 мгО₂/дм³)

мінімальне значення – 2,35 мгО₂/дм³ р. Случ, Чернелівське вдсх., питний в/з м. Хмельницький

максимальне значення – 5,76 мгО₂/дм³ р. Хомора, питний в/з м. Полонне та 3,44 мгО₂/дм³ р. Случ, питний в/з м. Звягель

БІОГЕННЕ ЗАБРУДНЕННЯ

- амоній іони (норма – 1,28 мг/дм³) – в межах від 0,10 р. Случ, Чернелівське вдсх., питний в/з м. Хмельницький до 1,030 мг/дм³ р. Хомора, питний в/з м. Полонне.

- нітрат-іони (норма – 45 мг/дм³) – в межах від 1,71 р. Случ, питний в/з м. Звягель до 2,47 мг/дм³ р. Уж, питний в/з м. Коростень.

- нітрит-іони (норма – 3,3 мг/дм³) – в межах від 0,024 р. Случ, питний в/з м. Звягель до 0,038 мг/дм³ р. Хомора, питний в/з м. Полонне;

- фосфат-іони (норма – 3,5 мг/дм³) – в межах від 0,010 р. Хомора, питний в/з м. Полонне до 0,070 мг/дм³ р. Уж, питний в/з м. Коростень.

- сухий залишок (норма – 1000 мг/дм³) - в межах від 230 р. Уж, питний в/з м. Коростень до 423 мг/дм³ р. Случ, Чернелівське вдсх., питний в/з м. Хмельницький.

НЕБЕЗПЕЧНІ РЕЧОВИНИ

Зафіксовано перевищення вмісту показників:

- залізо загальне (норма - 0,1 мг/дм³):

- 1,360 мг/дм³ р. Случ, Чернелівське вдсх., питний в/з м. Хмельницький;
- 0,408 мг/дм³ р. Уж, питний в/з м. Коростень;
- 0,360 мг/дм³ р. Случ, питний в/з м. Звягель.

- марганець (норма - 0,01 мг/дм³):

- 0,063 мг/дм³ р. Случ, питний в/з м. Звягель.
- 0,035 мг/дм³ р. Уж, питний в/з м. Коростень.

Для проведення досліджень на вміст специфічних та пріоритетних токсичних, здатних до накопичення стійких забруднюючих речовин у суббасейні Прип'яті відібрано 34 проби та доставлено до лабораторії моніторингу вод Північного регіону, м. Вишгород.

Крім того, в рамках дослідницького моніторингу відібрано 2 проби та доставлено до лабораторії моніторингу вод Західного регіону.

Вміст розчиненого у поверхневих водах суббасейну Прип'яті кисню становив 3,20-10,56 мгО₂/дм³, при нормі не менше 4,0 мгО₂/дм³. Мінімальне значення фіксувалось у р. Случ, 406 км, с. Чернелівське вдсх., питний в/з м. Хмельницький.

Суббасейн середнього Дніпра у межах Житомирської області

В рамках Програми БУВР Прип'яті в суббасейні середнього Дніпра здійснює моніторинг масивів поверхневих вод на 10 пунктах спостережень, із них 5-поверхневі водозабори, які є джерелами питного водопостачання.

Для проведення досліджень на вміст специфічних та пріоритетних токсичних, здатних до накопичення стійких забруднюючих речовин відібрано 10 проб, 100% плану та відправлено до лабораторії моніторингу вод Північного регіону м. Вишгород.

Аналіз стану МПВ за фізико-хімічними показниками:

Органічне забруднення:

- ХСК (норма - 50,0 мгО/дм³)

мінімальне значення – 27,98 мгО/дм³ (р. Ірша, Малинське вдсх., м. Малин)

максимальне значення – 44,88 мгО/дм³ (р. Гнилоп'ять, м. Бердичів)

- БСК₅ (норма - 3,0 мгО₂/дм³)

мінімальне значення – 2,80 мгО₂/дм³ (р. Ірша, Малинське вдсх., м. Малин);

максимальне значення- 4,16 мгО₂/дм³ (р. Гнилоп'ять, м. Бердичів).

Біогенне забруднення:

- амоній - іон (норма - 1,28 мг/дм³) – в межах від 0,21 (р. Ірша, Іршанське вдсх., смт. Нова Борова) до 0,31 мг/дм³ (р. Тетерів, м. Житомир).

- нітрат - іони (норма - 45 мг/дм³) – в межах від 0,95 (р. Ірша, Малинське вдсх., м. Малин) до 1,71 мг/дм³ (р. Гнилоп'ять, м. Бердичів).

- нітрит - іони (норма - 3,3 мг/дм³) – в межах від 0,027 (р. Ірша, Іршанське вдсх., смт. Нова Борова та р. Возня, с. Рудня Городищенська) до 0,035 мг/дм³ (р. Гнилоп'ять, м. Бердичів).

- фосфат - іони (норма - 3,5 мг/дм³) – в межах від 0,045 (р. Ірша, Малинське вдсх., м. Малин) до 0,066 мг/дм³ (р. Тетерів, м. Житомир).

- сухий залишок (норма - 1000 мг/дм³) – в межах від 252 (р. Возня, с. Рудня Городищенська) до 392 мг/дм³ (р. Гнилоп'ять, м. Бердичів).

Небезпечні речовини:

- залізо загальне (норма - 0,1 мг/дм³) зафіксовано перевищення:

- 0,756 мг/дм³ р. Возня, с. Рудня Городищенська;

- 0,396 мг/дм³ р. Ірша, Малинське вдсх., м. Малин;

- 0,336 мг/дм³ р. Тетерів, м. Житомир;

- 0,305 мг/дм³ р. Ірша, Іршанське вдсх., смт. Нова Борова;

- 0,288 мг/дм³ р. Гнилоп'ять, м. Бердичів.

- марганець (норма - 0,01 мг/дм³) зафіксовано перевищення:

- 0,126 мг/дм³ р. Ірша, Малинське вдсх., м. Малин;

- 0,108 мг/дм³ р. Возня, с. Рудня Городищенська;

- 0,098 мг/дм³ р. Гнилоп'ять, м. Бердичів;

- 0,059 мг/дм³ р. Тетерів, м. Житомир;

- 0,056 мг/дм³ р. Ірша, Іршанське вдсх., смт. Нова Борова.

Вміст розчиненого у поверхневих водах суббасейну середнього Дніпра кисню становив 10,48-12,88 мгО₂/дм³, при нормі не менше 4,0 мгО₂/дм³.

Пріоритетні речовини:

Суббасейн Прип'яті

За листопад від МОЗМ дніпровських водосховищ надійшли протоколи вимірювань вмісту забруднюючих пріоритетних речовин по 21 пункту моніторингу. Перевищення максимальних значень Екологічного Нормативу Якості (ЕНЯ_{max}) зафіксовано по нікелю та його сполуках в 6 пунктах моніторингу, мінімально в 1,1 раза (36,838 мкг/дм³ р. Случ, с. Коржівка), максимальньо в 2,6 раза (89,929 мкг/дм³ р. Случ, Чернелівське вдсх., с. Чернелівка).

Крім цього, виявлена присутність в межах екологічних нормативів якості: пестицидів (алконіфен, тербутрин), поліароматичних вуглеводнів (флуорантен), легких органічних сполук (дихлорметан (хлористий метилен)) та важких металів (нікель та його сполуки).

Суббасейн Середнього Дніпра

За листопад місяць надійшли протоколи вимірювань вмісту пріоритетних речовин від лабораторії Північного регіону по 2-х пунктах моніторингу: р. Тетерів, питний в/з м. Житомир та р. Ірша, питний в/з смт. Нова Борова. При цьому перевищень максимальних значень Екологічного Нормативу Якості (ЕНЯ_{max}) не зафіксовано.

Виявлено вміст показників в межах екологічних нормативів якості важких металів, а саме нікелю та його сполук.